

20 October, 2021

မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် အခင်းအကျင်းသစ်နှင့် အသစ်အသစ်သော အင်အားစုများ

ကရင်နီ ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ (KPDF) အဖွဲ့ဝင်များကို ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇူလိုင်က ၎င်းတို့၏ လေ့ကျင့်ရေးစခန်းအနီး တွေ့ရစဉ်။
Photo-STR/AFP

■ မိတ်ဆက်

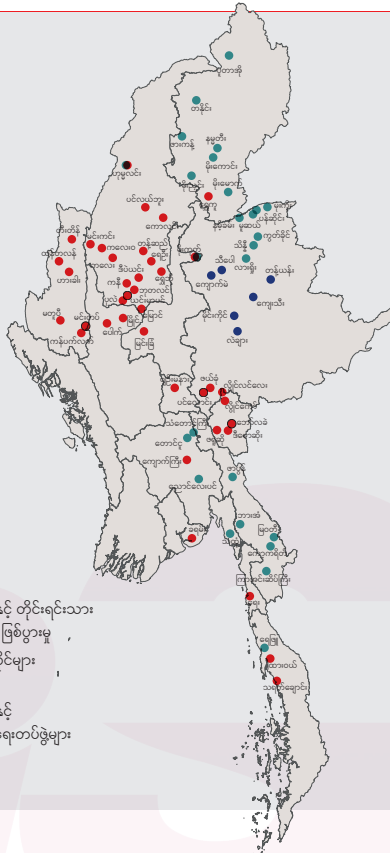
NCA ခြောက်နှစ်ပြည့် မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်အတွက် အထူးကဏ္ဍ (Special Features) အဖြစ် အကြောင်းအရာငါးခုကို အပိုင်းလိုက်ခွဲ၍ ISP-Myanmar က ဖော်ပြနေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပထမဆုံး အနေဖြင့် ‘မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြန့်တန်ခြေများအား ဖြန့်ထွက်စဉ်းစားခြင်း’ (Scenario Thinking) ကို အောက်တိုဘာ ၁၇ ရက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီး ယခု ‘မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် - အခင်းအကျင်းသစ်နှင့် အသစ်အသစ်သော အင်အားစုများ’ အကြောင်း ပိုင်းခြားစိတ်ဖြာသုံးသပ်ချက် (Analysis) ကို ဆက်လက် ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ နောက်ရက်များတွင် ‘စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်နှင့် ပတ်သက်၍ မြန်လှန်ဆန်းစစ်သော မေးခွန်း ၇ ခု’ (Key Questions) ကို ငြိမ်းချမ်းရေးကြိုးပမ်းမှုဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်ခဲ့သူများ၊ သုတေသီများနှင့် လေ့လာသုံးသပ်သူများအား ISP-Myanmar က မေးမြန်းထားပြီး ၎င်းတို့၏ မြေဆိုမှုများကို ဖော်ပြသွားရန်ရှိပါသည်။ ထို့နောက် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်အတွက် သိထားသင့်သော ဒေတာအချက်အလက်များအား စုစည်းဖော်ပြမည့် Visual Story နှင့် သိသင့်သမျှ အကြောင်းချင်းရာ (Backgrounder) တို့ကိုလည်း ထပ်မံဖော်ပြသွားမည် ဖြစ်သည်။

ယခုဖော်ပြသော
ပိုင်းခြားစိတ်ဖြာသုံးသပ်ချက်ကို
ဦးအောင်သူငြိမ်းက ရေးသားခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး
၎င်းသည် ISP-Myanmar ၏
ပြင်ပဆက်ဆံဆက်သွယ်ရေး
ဒါရိုက်တာဖြစ်ပါသည်။

■ အကျဉ်းချုပ်

- မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ပြည်တွင်းစစ်က နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော် ကြာပါပြီ။ နောက်ဆုံး အကြိမ် ငြိမ်းချမ်းရေးကြိုးပမ်းမှုဆိုရင်ပဲ ၂၀၁၁ ခုနှစ်ကနေ စတင်ရေတွက်ရင် ၁၀ နှစ် ရှိခဲ့ပါပြီ။ ဒီအခြေအနေမှာ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက် စစ်အာဏာသိမ်းမှု နောက်ပိုင်း စစ်အာဏာရှင်ဆန့်ကျင်ရေး လူထုဆန္ဒပြပွဲ၊ သပိတ်တွေ အကြမ်းဖက်ချေမှုန်းခံရပြီးတဲ့နောက် မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ပဋိပက္ခက အဆင့်သစ်တခုကို တိုးမြှင့်သွားတယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ရွေးကောက်ခံ တရားဝင်မှုအပေါ်အခြေခံဖွဲ့စည်းခဲ့တဲ့ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ (NUG) ပေါ်ထွက်လာသလို၊ ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ် (PDF) တွေလည်း ဦးဆောင် မှုပုံစံအမျိုးမျိုးနဲ့ ပေါ်ပေါက်လာပြီး တက်ကြွသူ လူငယ်အများစုက လက် နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးလမ်းကြောင်းကို ရွေးချယ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါဟာ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ပဋိပက္ခဖြစ်စဉ်နဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်မှာ အသစ်သော အင်အားစုများအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သလို လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲကြီး / ငယ် တွေလည်း ပြန်၍ဖြစ်ပေါ်နေပါတယ်။
- စစ်ကောင်စီက ၂၀၂၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာ ၂၇ ရက်မှာ စစ်ရေးဆိုင်ရာ လှုပ် ရှားမှုတွေကို ငါးလကြာ (၂၀၂၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁၂ ရက်၊ ပြည်ထောင်စု နေ့အထိ) ရပ်ဆိုင်းကြောင်း ကြေညာခဲ့ပါတယ်။ အခု ကြေညာမှုဟာ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာကစပြီး ရေတွက်ရင် အကြိမ် ၂၀ မြောက် အပစ်ရပ် သက် တမ်းတိုးကြေညာခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ကြေညာချက်မှာတော့ ကိုဗစ်-၁၉ ကမ္ဘာ့ ကူးစက်ကပ်ဘေးကို ထောက်ထားသောအားဖြင့် အပစ်ရပ်ကြရန် ကုလ သမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ရဲ့ တောင်းဆိုမှုကို တုံ့ပြန်တယ်လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။ လေးလကြာအပစ်ရပ်စဲကြဖို့ နှစ်ဖက်သော အင်အားစု တွေကို အာဆီယံ အထူးကိုယ်စားလှယ်က တောင်းဆိုထားတာကို တုံ့ပြန်ပုံ လည်း ရပါတယ်။
- အပစ်ရပ် ကြေညာချက်အသစ်က တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အင်အားစု (EAO) တွေကို ဦးတည်ပစ်မှတ်ထားပုံရပြီး၊ စစ်ကောင်စီက အကြမ်းဖက် အဖွဲ့အဖြစ် ကြေညာထားတဲ့ NUG နဲ့ PDF အင်အားစုအသစ်များ ပါဝင်ပုံ မရပါဘူး။ ဒါကြောင့် အခုတကြိမ် အပစ်ရပ် ကြေညာချက်ဟာလည်း ပဋိပက္ခ တွေ ပြေငြိမ်းရေးအတွက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေး (Dialogue) ဆီ မရောက် နိုင်ဘူးလို့ သုံးသပ်နိုင်ပါတယ်။
- တနိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) က အရင်အခြေအနေအဟောင်းဖြစ်ပြီး၊ လက်မှတ်ထိုးထားတဲ့ EAO တွေကို

- အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီနှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်များအကြား ဖြစ်ပွားမှု
- တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်များ အချင်းချင်း ဖြစ်ပွားမှု
- အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီနှင့် ဒေသခံ ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များ အကြား ဖြစ်ပွားမှု

■ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခမြေပုံ

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇူလိုင် ၁ မှ အောက်တိုဘာ ၁၅ ရက်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့ဖြစ်ပွားခဲ့သော တိုက်ပွဲများ၏ တည်နေရာပြ မြေပုံဖြစ်ပါသည်။ တိုက်ပွဲအမျိုးအစားအားဖြင့် သုံးမျိုး ခွဲခြားထားပြီး အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီနှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်များအကြား ဖြစ်ပွားသော တိုက်ပွဲများ၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အချင်းချင်း ဖြစ်ပွားသော တိုက်ပွဲများ၊ အာဏာသိမ်း စစ်ကောင်စီနှင့် ဒေသခံ ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေး တပ်ဖွဲ့များအကြား ဖြစ်ပွားသော တိုက်ပွဲများ ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ယခုပြသထားသည့် တည်နေရာများသည် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့ရာ မြို့နယ်များ၏ တည်နေရာကိုသာ ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မြို့နယ်တစ်ခုတွင် အနည်းဆုံး တိုက်ပွဲတကြိမ်စီဖြစ်ခဲ့ပြီး တကြိမ်မကဖြစ်ခဲ့သော မြို့နယ်များလည်း ပါရှိပါသည်။

ရည်ညွှန်း - ယခုအချက်အလက်များမှာ မီဒီယာများနှင့် လွတ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဖော်ပြချက်များကို အခြေပြု၍ ISP-Myanmar တမှတ်တမ်းပြုစုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တောင် နိုင်ငံရေးအရ စည်းရုံးဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်း နည်းပါးပါတယ်။ NCA ပြင်ပမှာရှိတဲ့ တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့တွေ၊ အသစ်သော လက်နက်ကိုင် အန်တီသု အင်အားစုတွေအတွက်လည်း လွှမ်းခြုံနိုင်မှုမရှိပါဘူး။

- စစ်ကောင်စီအနေနဲ့ အရင် အင်အားစုဟောင်းတွေ (Old Players) နဲ့ အခင်းအကျင်းအဟောင်းကို လက်ခံညှိနှိုင်းနိုင်တယ်လို့ ယူဆရပေမဲ့ အင်အားစုသစ်များနဲ့ အသစ်သော အခြေအနေအတွက်တော့ မဟာဗျူဟာ စဉ်းစားထားပုံ မရပါဘူး။
- မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်မှာ ပြည်တွင်းအင်အားစုများရဲ့ သဘောထားနဲ့ ဆောင်ရွက်ချက်တွေသာမက အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများရဲ့ ပထဝီနိုင်ငံရေး အကျိုးစီးပွားများဟာလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရတဲ့အချက် ဖြစ်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် အခုကာလလို အင်အားစုအသစ်တွေ ပေါ်ထွန်းနေတဲ့ကာလ၊ တိုင်းပြည်တခုလုံးနဲ့ချီတဲ့ နိုင်ငံရေး ဦးတည်ရာလမ်းကြောင်း ပုံမပေါ်လွင်သေးတဲ့ ကာလမှာ ‘အညှီရှိ၊ ယင်အုံ’ဆိုသလို ပထဝီနိုင်ငံရေး ပယောဂတွေက ပိုပြင်းထန်တတ်ပါတယ်။

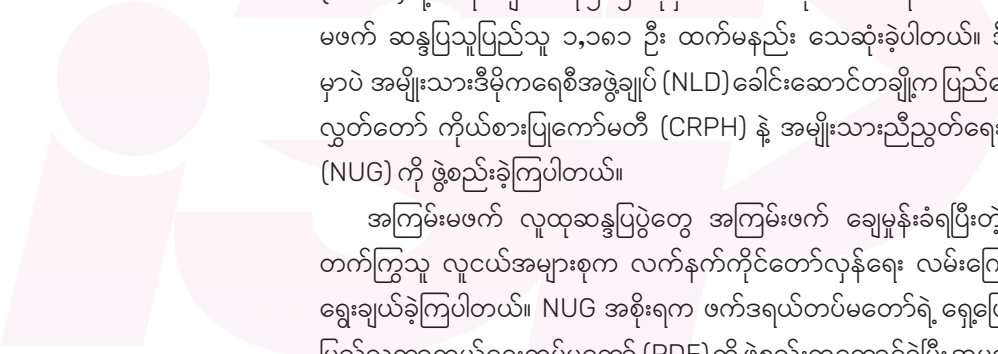
■ နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ပြည်တွင်းစစ်က နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော် ကြာမြင့်နေပါပြီ။ နောက်ဆုံးအကြိမ် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ငြိမ်းချမ်းရေးကြိုးပမ်းမှုကပဲ ဆယ်စုနှစ်တခု ရှိလာခဲ့ပါပြီ။ အောက်တိုဘာ ၁၅ ရက်မှာ တနိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်တာ ခြောက်နှစ် သက်တမ်း ပြည့်မြောက်ခဲ့ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက် စစ်အာဏာသိမ်းမှုနောက်ပိုင်းမှာ အခြေအနေအသစ်တွေ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပါတယ်။ စစ်အာဏာရှင်ဆန့်ကျင်ရေး လုပ်ခဲ့တဲ့ အကြမ်းမဖက်ဆန္ဒပြပွဲနဲ့ သပိတ်တွေကို စစ်ကောင်စီက အကြမ်းဖက် ချေမှုန်းခဲ့ပါတယ်။ စစ်ကောင်စီက အကြမ်းမဖက်လှုပ်ရှားမှုတွေကို ရက်စက်စွာ ချေမှုန်းဖို့ခွဲခဲ့ရာမှာ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း (AAPP) ရဲ့စာရင်းများအရ ၂၀၂၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၁၈ ရက်အထိ အကြမ်း မဖက် ဆန္ဒပြသူပြည်သူ ၁,၁၈၁ ဦး ထက်မနည်း သေဆုံးခဲ့ပါတယ်။ ဒီကာလ မှာပဲ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) ခေါင်းဆောင်တချို့က ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော် ကိုယ်စားပြုကော်မတီ (CRPH) နဲ့ အမျိုးသားညီညွတ်ရေး အစိုးရ (NUG) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြပါတယ်။

အကြမ်းမဖက် လူထုဆန္ဒပြပွဲတွေ အကြမ်းဖက် ချေမှုန်းခံရပြီးတဲ့နောက် တက်ကြွသူ လူငယ်အများစုက လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး လမ်းကြောင်းကို ရွေးချယ်ခဲ့ကြပါတယ်။ NUG အစိုးရက ဖက်ဒရယ်တပ်မတော်ရဲ့ ရှေ့ပြေးအဖြစ် ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်မတော် (PDF) ကို ဖွဲ့စည်းထူထောင်ခဲ့ပြီး အမည်အမျိုး မျိုးနဲ့ ဒေသစုံမှာလည်း ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့တွေ၊ ဒေသဆိုင်ရာ ခုခံရေး တပ် (LDF) တွေ ပေါ်ပေါက်လာပါတယ်။ ဂျပန်အခြေစိုက် Nikkei Asia သတင်း ဖော်ပြချက်တွေအရ NUG က ပြည်သူ့ ကာကွယ်ရေးတပ် (PDF) အဖွဲ့ဝင် ၈,၀၀၀ ကျော်ကို လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးထားတယ်လို့ ဖော်ပြပါတယ်။ မြန်မာ နိုင်ငံရဲ့ ပဋိပက္ခနဲ့ တိုက်ခိုက်မှုများအပေါ် အနီးကပ် လေ့လာနေကြသူတွေ ခန့် မှန်းချက်အရ နိုင်ငံအနှံ့မှာ PDF တပ်ဖွဲ့ပေါင်း ၁၂၀ မှ ၃၀၀ အကြားရှိနိုင်ပြီး၊ အင်အားအရ ၂၀,၀၀၀ မှ ၃၀,၀၀၀ အထိ ရှိနိုင်တယ်လို့ တွက်ဆကြပါတယ်။

၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲအပြီး သမ္မတ ဦးသိန်းစိန် ဦး ဆောင်တဲ့ အစိုးရက ငြိမ်းချမ်းရေးကမ်းလှမ်းမှုကို ၂၀၁၁ ခုနှစ် သြဂုတ်မှာ စတင် ကြေညာပါတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာ EAO ၁၅ ဖွဲ့နဲ့ ပြည်နယ်အဆင့်၊ ပြည်ထောင်စု အဆင့်ဆွေးနွေးပွဲတွေကတဆင့် နှစ်ဖက်အပစ်ရပ်မှု သဘောတူညီနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၁၅ ရက်မှာ တနိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲ

၂၀၂၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၁၇ ရက်တွင် ISP-Myanmar က ဖော်ပြခဲ့သော 'NCA ခြောက်နှစ်ပြည့်နှင့် မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်တန်ခြေများအား ဖြန့်ထွက်စဉ်းစားခြင်း' (Scenario Thinking) ကို အောက်ပါ link တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

<https://www.ispmyanmar.com/burmese/2021/10/17/sn1/>

မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် - အခင်းအကျင်းသစ်နှင့် အသစ်အသစ်သော အင်အားစုများ

ရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) ကို နိုင်ငံတကာ အသိသက်သေများ ရှေ့မှောက်မှာ လက်မှတ်ထိုး သဘောတူနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အစောပိုင်းမှာ EAO ရှစ်ဖွဲ့နဲ့ ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှာ နောက်ထပ်နှစ်ဖွဲ့ ထပ်တိုးပြီး စုစုပေါင်း EAO ၁၀ ဖွဲ့နဲ့ NCA သဘောတူညီချက် ရရှိခဲ့ပါတယ်။ NCA သဘောတူညီချက်အရ နိုင်ငံရေးဆွေးနွေး အဖြေရှာမှုအဖြစ် ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ (UPC) [နောက်ပိုင်း NLD အစိုးရလက်ထက်မှာ ၂၁ ရာစု ပင်လုံ - ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံအဖြစ် ပြောင်းလဲခေါ်ဆိုခဲ့ပါတယ်] ကို ငါးကြိမ်ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပြီး ပြည်ထောင်စု သဘောတူညီချက်မှာ ထည့်သွင်းဖို့အတွက် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူ ၇၁ ချက် ရခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ NCA သဘောတူညီမှုပြင်ပမှာ အင်အားကြီးတဲ့ EAO အဖွဲ့တွေ ဆက်လက် ကျန်ရှိနေ ဆဲဖြစ်ပြီး NLD အစိုးရလက်ထက်မှာပဲ အင်အားကြီးမားလာတဲ့ ရက္ခိုင့်တပ်တော် (ULA/AA) နဲ့ တိုက်ပွဲတွေ ပြင်းထန်စွာ ဖြစ်ပွားခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် မတ်မှာ ရက္ခိုင့်တပ်တော် (AA) ကို အစိုးရနဲ့ တပ်မတော်က အကြမ်းဖက်အဖွဲ့ အစည်းအဖြစ် ကြေညာခဲ့ပါတယ်။ (စစ်အာဏာသိမ်းအပြီး ၂၀၂၁ ခုနှစ် မတ် ၁၁ ရက်မှာတော့ AA ကို အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အစည်းအဖြစ်ကနေ စစ်ကောင်စီက ပြန်လည် ပယ်ဖျက်ခဲ့ပါတယ်)

၂၀၂၁ ခုနှစ် စစ်အာဏာသိမ်းမှုနောက်ပိုင်း NUG အစိုးရနဲ့ ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ (PDF) တွေ၊ ဒေသဆိုင်ရာ ခုခံရေးတပ် (LDF) တွေ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ရှည်ကြာတဲ့ ပြည်တွင်းစစ်အတွက် အင်အားစုအသစ်တွေ ထပ်တိုးလာခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီက အချိန်တိုအတွင်း မှာပဲ ၂၀၂၁ ခုနှစ် မေ ၁၀ ရက်မှာ NUG၊ CPRH နဲ့ PDF တွေကို ‘အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အစည်း’ အဖြစ် သတ်မှတ်ကြေညာခဲ့ပါတယ်။ NUG အစိုးရကလည်း ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး ခုခံစစ်အဖြစ် အံ့ကြွတော်လှန်ကြဖို့ ၂၀၂၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာ ၇ ရက်မှာ တိုက်တွန်းကြေညာခဲ့ပါတယ်။ ဒီနောက်ပိုင်း ပဋိပက္ခ တင်းမာမှု ပိုမို မြင့်မားလာပြီး နိုင်ငံတကာရဲ့ လိုလားချက်တခုဖြစ်တဲ့ တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းပြေလည် နိုင်တဲ့ အခြေအနေက လတ်တလောအနေအထားမှာ မရှိသေးပါဘူး။

■ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်

၂၀၁၁ ခုနှစ် သြဂုတ်မှာ သမ္မတ ဦးသိန်းစိန် စတင်ကမ်းလှမ်းတဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဟာ အစိုးရနှစ်ဆက် ဆယ်စုနှစ်တခု တိုင်ခဲ့ပါပြီ။ ဆယ်နှစ်တာ ကာလအတွင်း တည်ငြိမ်ဖွံ့ဖြိုးမှု တစုံတရာနဲ့ NCA စာချုပ်ကို EAO အဖွဲ့ ၁၀ ဖွဲ့နဲ့ သဘောတူညီခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပြည်တွင်းစစ်ရဲ့ ရေသောက်မြစ် အကြောင်း

ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံကို ပြည်ခိုင်ဖြိုးအစိုးရလက်ထက်တွင် တကြိမ်နှင့် NLD အစိုးရလက်ထက်တွင် လေးကြိမ်ကျင်းပခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူ ၇၁ ချက် ရရှိထားသည်။

NCA စာချုပ်ဟာ ဘယ်သောအခါကမျှ အင်အားစုအားလုံးကို လွှမ်းခြုံတဲ့ သဘောတူညီချက် (all-inclusive pact) တခု မဖြစ်ခဲ့ပါဘူး...

တရား ပြဿနာတွေကို မဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့ပါဘူး။ တနိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးလို့ ပြောနေပေမဲ့ NCA ပြင်ပမှာ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ကြီးတွေ မပါဘဲ ကျန်နေပါသေးတယ်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်က စတင်ခဲ့တဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဟာ လည်း ရှည်ကြာလွန်းတဲ့လုပ်ငန်းစဉ် (Protracted Peace Process) ဖြစ်လာ ပါတယ်။ နိုင်ငံတကာ သုတေသနစာပေများအရ ရှည်ကြာလွန်းတဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များဟာ အစိုးရတွေရဲ့ဦးဆောင်မှု၊ စွမ်းဆောင်နိုင်စွမ်းအပေါ် မူတည် ပြီးအတက်အကျရှိတတ်ပါတယ်။ ပြန်ပြီး ပျက်ပြယ်တတ်ကြတာလည်းရှိပါတယ်။ ပဋိပက္ခများဆီ တကျော့ပြန်ပြီး လည်သွားကြတာလည်း ရှိတတ်ပါတယ်။

ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် ဆောင်ရွက်နေကြပေမဲ့ ပစ်ခတ်မှုတွေ ငြိမ်းမသွား ပါဘူး။ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်က ‘ငြိမ်းချမ်းရေးမရှိသော လုပ်ငန်းစဉ်’ ဖြစ်နေ တယ်လို့ သုံးသပ်ကြပါတယ်။ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ရဲ့ စေ့ဆော်မှုတွန်းအား မီးပေါင်ကျလာပြီး လက်မှတ်ရေးထိုးထားတဲ့ EAO တွေအတွက်လည်း မက်လုံး မရှိ ဖြစ်လာပါတယ်။ NCA သဘောတူညီချက် ပြင်ပမှာ အင်အားကြီးမားတဲ့ ဝပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSA)၊ ကချင်လွတ်လပ်ရေး တပ်မတော် (KIA)၊ တအာင်း အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (TNLA)၊ ရက္ခိုင့် တပ်မတော် (AA) စတဲ့ အဖွဲ့အစည်းတွေ ရှိနေကြပါတယ်။ NCA သဘောတူညီချက် ဟာ ဘယ်သောအခါကမျှ အင်အားစုအားလုံးကို လွှမ်းခြုံတဲ့ သဘောတူညီချက် (all-inclusive pact) တခု မဖြစ်ခဲ့ပါဘူး။ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် ဆောင်ရွက် နေတဲ့ ကာလအတွင်းမှာပဲ အောက်ခြေ ပြည်သူလူထုတွေအတွက် ‘နေ့စဉ်ဘဝ ငြိမ်းချမ်းရေး’ ပျောက်ဆုံးနေရပါတယ်။

ပြည်တွင်းစစ်ရဲ့ ရေသောက်မြစ်ပြဿနာတွေကို ဖြေရှင်းနိုင်ဖို့ ရည်ရွယ် ချက်နဲ့ ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်များအတွင်း ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံ (UPC) ငါးကြိမ် ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ပြည်ထောင်စု သဘောတူညီချက် (Union Accords) တနည်းပြောရရင် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက် ရေးအတွက် အခြေခံ နိုင်ငံရေးသဘောတူညီချက် ၇၁ ချက် ရရှိခဲ့တယ်လို့ ဖော်ပြကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လုံခြုံရေးနဲ့ တပ်ပိုင်းဆိုင်ရာပြဿနာတွေကို အစပျိုး တောင် သဘောတူနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပါဘူး။ အဲဒါအပြင် နယ်စည်း ပိုင်းခြားသတ် မှတ်ရေး (demarcation) သဘောတူညီချက်တွေကို သဘောတူနိုင်ခဲ့တာ လည်း မရှိတော့ ဒီအချက်တွေကြောင့်ပဲ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲတွေ ပြန်ဖြစ်ခဲ့ ရပါတယ်။ စစ်အာဏာသိမ်းမှုမတိုင်မီအရင် NLD အစိုးရလက်ထက်ကတည်းက ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်မှာ ကြန့်ကြာတစ်ဆို့နေမှုတွေ ရှိခဲ့ပါတယ်။ တချို့သော သူများက ‘NCA ဟာ သေဆုံးပြီ’ လို့ ပြောခဲ့ကြပါတယ်။

■ **NCA သဘောတူညီချက် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အာမခံချက်လော၊ ထောင်ချောက်လော**

NCA အတွက် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးကြရာမှာ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များရဲ့ ကိုယ်စားလှယ် Nationwide Ceasefire Coordination Team (NCCT) နဲ့ အစိုးရရဲ့ ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းကော်မတီ (UPWC) တို့အကြား လပေါင်း ၅၀ ကျော်နဲ့ ဆွေးနွေးပွဲပေါင်း ၂၅၀ ကျော် ပြုလုပ်ညှိနှိုင်းခဲ့ကြရပါတယ်။

ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ပြည်တွင်းအင်အားစုများကိုယ်တိုင် ကြီးပမ်းမှု (Home-Grown) နဲ့ အစိုးရ-EAOs-နိုင်ငံရေးပါတီများရဲ့ ဖက်စပ် လုပ်ငန်းစဉ် (joint venture) အဖြစ် ဂုဏ်ယူပြောဆိုခဲ့ကြပါတယ်။ မြန်မာစစ်တပ်ရဲ့အမြင်မှာတော့ NCA သဘောတူညီချက်ဟာ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုတွေဘက်က စတင်အဆိုပြုတာ၊ ဒါကို သူတို့ဘက်က လက်ခံစဉ်းစားပေးတာဖြစ်ပြီး နောက်ဆုံး တပ်မတော်-EAOs-နိုင်ငံရေးပါတီများ အားလုံးရဲ့ သဘောတူညီချက်အဖြစ် မြင်ခဲ့ပါတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာ NCA နဲ့ ပြည်ထောင်စု သဘောတူညီချက်တွေကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကပါ တရားဝင် အတည်ပြုပေးထားပါတယ်။ ဒါကြောင့်ပဲ အကယ်၍ ပြန်လည်ပြင်ဆင်မယ်ဆိုရင် အင်အားစုအားလုံးက ပြန်ပြီး သဘောတူညီ၊ လွှတ်တော်ကို နောက်တကြိမ် ပြန်ဖြတ်ရမယ်လို့ မြင်ပါတယ်။ NCA ကို ပထမဆုံးအကြိမ် အပြည့်စုံဆုံး ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်လို့ ဂုဏ်တင်ပြောဆိုကြတာလည်း ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံတကာ အသိသက်သေတွေရှေ့မှောက်မှာ လက်မှတ်ရေးထိုး သဘောတူထားကြတာဖြစ်ပါတယ်။ NCA ဟာ အရေးပါတဲ့ အဖွဲ့အစည်းစနစ်-အင်စတီကျူးရှင်း (institution) တခုလို့ ယူဆနိုင်ပြီး အကယ်၍ NCA မရှိတော့ဘူးဆိုရင် နောက်ထပ် အစားထိုးစရာ၊ စည်းနှောင်ထားမှု တစုံတရာရှိတဲ့ အထောက်အထား မှတ်တမ်းတခုခု မရှိတော့တာမျိုးလည်း ဖြစ်သွားနိုင်ပါတယ်။

NCA သဘောတူညီချက်အပေါ် အကောင်အထည်ဖော်မှု အားနည်းလွန်းခြင်းက လက်တွေ့ပြသနာ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းမှုတွေကို စလုံးရေစ ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပါဘူး။ တပ်ဖွဲ့တွေအကြား နယ်စည်းသတ်မှတ်မှု (demarcation) အတွက်လည်း စစ်တပ်ဘက်က ဆွေးနွေးလိုစိတ်မရှိသလို အရပ်သားအစိုးရကိုယ်တိုင်ကလည်း ငြိမ်းချမ်းရေးကို ထိထိရောက်ရောက် ဖော်ဆောင်နိုင်ဖို့ ဦးဆောင်နိုင်စွမ်းမဲ့ခဲ့တယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။ ဒါကြောင့်ပဲ NLD အစိုးရလက်ထက်မှာ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် မချောမွေ့မှုတွေ၊ တစ်ဆိုမှုတွေ ရှိခဲ့ရပါတယ်။

NCA အတွက် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ ကိုယ်စားလှယ် Nationwide Ceasefire Coordination Team (NCCT) နှင့် အစိုးရ၏ ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းကော်မတီ (UPWC) တို့အကြား လပေါင်း ၅၀ ကျော်နှင့် ဆွေးနွေးပွဲပေါင်း ၂၅၀ ကျော် ပြုလုပ်ညှိနှိုင်းခဲ့သည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ် စစ်အာဏာသိမ်းမှု နောက်ပိုင်းမှာတော့ ရွေးကောက်ခံ အရပ် သားအစိုးရနဲ့ လွှတ်တော်တွေကို စစ်ကောင်စီက ဖျက်သိမ်းခဲ့ပါတယ်။ NCA လုပ်ငန်းစဉ်မှာ အရေးပါတဲ့အင်အားစုတွေ မရှိတော့တဲ့အခါ လုံးဝရပ်ဆိုင်းသွား ပါတယ်။ NCA စာချုပ်အရ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားမှုတွေဖြစ်တဲ့ ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှု ပူးတွဲကော်မတီ (UPDJC)၊ NCA ပူးတွဲ အကောင် အထည်ဖော်ရေးဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းအစည်းအဝေး (JICM)၊ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးဆိုင်ရာ ပူးတွဲစောင့်ကြည့်ရေးကော်မတီ (JMC) နဲ့ ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ (UPC) စတာတွေလည်း အားလုံး မရှိတော့သကဲ့သို့ ရှေ့မဆက်နိုင်ဘဲ ရပ်ဆိုင်းခဲ့ပါတယ်။ အရင်ကာလက ငြိမ်းချမ်းရေးကို အဓိက ဆောင်ရွက်တဲ့ အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဗဟိုဌာန (NRPC) ကို စစ်ကောင်စီက ဖျက်သိမ်းလိုက်ပြီး၊ အစားထိုးအနေနဲ့ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်ကို ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဦးဆောင်စေတဲ့ အမျိုးသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ (NSPNC) ကိုဖွဲ့စည်းခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုဖွဲ့ခဲ့ပေမဲ့ NCA အကောင်အထည်ဖော်မှုက အာဏာသိမ်းပြီး ရှစ်လကြာတဲ့ အထိ အကောင်အထည် ပေါ်မလာပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ စစ်ကောင်စီရဲ့ ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ် ငါးရပ်နဲ့ ဦးတည်ချက်ကိုရပ်မှာ NCA နဲ့ ထာဝရငြိမ်းချမ်းရေး စတဲ့ ဝေါဟာရ တွေကို ထည့်သွင်းဖော်ပြထားဆဲ ရှိပါတယ်။

■ တိုက်ပွဲများ

စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ရှစ်လတာကာလအတွင်း စစ်ကောင်စီနှင့် EAO များအကြား၊ စစ်ကောင်စီနှင့် PDF များအကြားနှင့် EAO အချင်းချင်းအကြား ဖြစ်သော တိုက်ပွဲနှင့် အပြန်အလှန် ပစ်ခတ်မှုပေါင်း ၁,၃၂၂ ကြိမ်ထက်မနည်း ရှိခဲ့သည်။

ရည်ညွှန်း - ယခုအချက်အလက်များမှာ မီဒီယာများနှင့် လွတ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဖော်ပြချက်များကို အခြေပြု၍ ISP-Myanmar က မှတ်တမ်း ပြုစုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

NCA သဘောတူညီချက်နဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်မှာတော့ အသစ်သော အင်အားစုတွေ၊ အသစ်သော အခြေအနေတို့အတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားထား တာမျိုးမရှိဘူးလို့ ယူဆထားနိုင်ပါတယ်။ ဒါတင်မက ၂၀၂၁ ခုနှစ် မေ ၁၀ ရက်မှာ စစ်ကောင်စီက စောစီးစွာပဲ NUG၊ CPRH နဲ့ PDF တွေကို ‘အကြမ်းဖက် အဖွဲ့ အစည်း’ များအဖြစ် သတ်မှတ်ကြေညာခဲ့ပါတယ်။ ဒီအချက်က ညှိနှိုင်းဆွေးနွေး ရေးအတွက် တံခါးပိတ်လိုက်သလို ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာ ၂၇ ရက်မှာ စစ်ရေးဆိုင်ရာလှုပ်ရှားမှုတွေကို ငါးလကြာ (၂၀၂၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁၂ ရက်၊ ပြည်ထောင်စုနေ့အထိ) ရပ်ဆိုင်းထားမယ်လို့ စစ်ကောင်စီက ကြေညာ ခဲ့ပါတယ်။ လက်ဟောင်းအင်အားစု EAO တွေ (လက်မှတ် ထိုးထားသူရေး- ထိုးမထားသူပါ Signatories and Non-signatories) အတွက် ရည်ရွယ် ထားပုံရပါတယ်။ အသစ်သော အင်အားစုများအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားထား ခြင်း မရှိဘူးလို့ တွက်ဆထားနိုင်ပါတယ်။ အသစ်သောအခြေအနေ၊ အသစ်သော အင်အားစုများအတွက် စစ်ကောင်စီက အခုအချိန်မှာ လုပ်နေတဲ့ အရင်ကလည်း EAO တွေကို လုပ်ခဲ့ဖူးတဲ့ ‘ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး၊ ချေမှုန်းရေး’ ကလွဲလို့ အခြား မဟာဗျူဟာ စဉ်းစားနိုင်စွမ်း ကင်းမဲ့နေတယ်လို့ ယူဆနိုင်ပါတယ်။ ဒါဟာ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အဟန့်အတားကြီးတခု ဖြစ်လာနိုင်ပါတယ်။

မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် - အခင်းအကျင်းသစ်နှင့် အသစ်အသစ်သော အင်အားစုများ

■ NCA အခင်းအကျင်းအပေါ် NCA-S EAO များ၏ မှတ်ချက်နှင့် နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များ

မှတ်ချက်များ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များ

၁။ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် ဦးဆောင်အဖွဲ့ (PPST)

၂၀၂၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာ ၉ ရက်က ထုတ်ပြန်သည့် ကြေညာချက်မှ ရယူဖော်ပြပါသည်။

<p>၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်တွင် တပ်မတော်က အာဏာသိမ်းလိုက်ခြင်းကြောင့် NCA စာချုပ် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေး လုပ်ငန်းများ အပါအဝင် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် လုံးဝ ရပ်တန့်သွားခဲ့ပြီဖြစ်ကြောင်း သဘောထားမှတ်ချက် ပြထားသည်။</p>	<p>၁။ စစ်အာဏာသိမ်းယူပြီးနောက် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းထားသော နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များအပါအဝင် ပုဂ္ဂိုလ်များအားလုံးကို ခြွင်းချက်မရှိ အမြန်ဆုံး လွှတ်ပေးပြီး နိုင်ငံရေးမတူညီမှုများအား အမြန်ဆုံး ဆွေးနွေးအဖြေရှာသွားရန်။</p> <p>၂။ အနာဂတ် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများတွင် သက်ဆိုင်သူများအားလုံးပါဝင်ပြီး နိုင်ငံတကာ၏ ကူညီပံ့ပိုးမှုများနှင့် နိုင်ငံရေးနည်းလမ်းဖြင့် အဖြေရှာသွားရန်။</p> <p>၃။ တိုင်းပြည်၏အာဏာကို အရပ်သားကိုယ်စားလှယ်အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဒီမိုကရေစီမူဘောင်အတွင်း ဆောလျင်စွာ ပြန်လွှဲပြောင်းရေးကို ဝိုင်းဝန်းအဖြေရှာသွားရန်။</p> <p>၄။ နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ဂုဏ်သိက္ခာရှိစွာ ရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက် တိုင်းပြည်၏ အခြေခံအဆောက်အအုံ (Institutions) များကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ (Reforms) ပြုလုပ်သွားရန်။</p> <p>၅။ တိုင်းပြည် ရေရှည်တည်တံ့ရေး၊ တည်ငြိမ်ရေး၊ သာယာဝပြောရေးတို့ကို ရှေးရှုပြီး လူထုကို ကာကွယ်မှုပေးသော လုံခြုံရေးစနစ် တည်ဆောက်သွားရန်။</p> <p>၆။ ပြည်သူလူထု၏ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်ကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းနှင့် ပြည်သူလူထုများ၏ ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုများအတွက် ဘဝ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် ပြန်လည်ကုစားရေး အစီအစဉ်များကို ဆောင်ရွက်သွားရန်။</p> <p>၇။ ရေရှည်တည်ငြိမ် ငြိမ်းချမ်းသာယာဝပြော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ဦးတည်ပြီး ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ပြည်ထောင်စုကို တည်ဆောက်သွားရန်။</p>
---	--

၂။ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU)

၂၀၂၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၁၅ ရက်က ထုတ်ပြန်သည့် ကြေညာချက်မှ ရယူဖော်ပြပါသည်။

<p>၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်၊ စစ်အာဏာသိမ်းယူမှုက NCA အခြေခံမူများအားလုံးအပေါ် ချိုးဖောက်မှုဖြစ်ပေါ်စေကာ NCA အကောင်အထည်ဖော်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များအားလုံးကို ရပ်တန့်စေပြီး တပ်မတော်သည် နိုင်ငံရေးပြဿနာကို အင်အားသုံးအဖြေရှာသည့် စစ်အာဏာရှင်စနစ်သို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိသွားပါတော့သည် ဟု သဘောထား မှတ်ချက်ပြုထားပါသည်။</p>	<p>၁။ စစ်အာဏာသိမ်းယူပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းထားသော နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ အပါအဝင် ဖမ်းဆီးခံပုဂ္ဂိုလ်များအားလုံးကို ခြွင်းချက်မရှိ အမြန်ဆုံးလွှတ်ပေးရန်။</p> <p>၂။ နိုင်ငံတဝန်း ဖြန့်ကျက်ထားသည့် ရဲနှင့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာတပ်ဖွဲ့များအား ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာ အခြေစိုက်စခန်းများသို့ ပြန်လည်ရပ်သိမ်းရန်၊ တနိုင်ငံလုံး အပစ်အခတ်ရပ်စဲကြောင်း ကြေညာရန်နှင့် အဆိုပါတို့အား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်။</p> <p>၃။ နိုင်ငံတကာထောက်ပံ့မှုပြုသည့် အရေးပေါ် လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှုလုပ်ငန်းများ လွှတ်လပ်စွာ စတင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ COVID-19 ရောဂါ ကာကွယ်ကုသရေးနှင့် ကာကွယ်ဆေးထိုးသည့် လုပ်ငန်းများအပါအဝင် အခြားသော ဆေးဝါးကုသမှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ကန့်သတ်မှုများအားလုံးကို ရုတ်သိမ်းရန်။</p> <p>၄။ အရပ်သားများအား ကာကွယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များအားလုံးကို ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များနှင့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ တပ်ဖွဲ့ဝင်များက လိုက်နာရန် အမိန့်ထုတ်ပြန်ခြင်း၊ အရပ်သားများအပေါ် အကြမ်းဖက်ဆက်ဆံမှု ရပ်တန့်ရေးနှင့် ပတ်သက်သည့်အစွဲအခံ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ကြားဝင်စောင့်ကြည့်သည့် ပဋိပက္ခစောင့်ကြည့်ရေးလုပ်ငန်းစဉ် ထူထောင်ပြီး အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း စတင်ရန်။</p> <p>၅။ တပ်မတော်၏ ဂုဏ်သိက္ခာကျဆင်းမှုကို ကယ်တင်သည့်အနေဖြင့် တပ်မတော်မှ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ ထူထောင်ရေး ကတိကဝတ်ပြုမှုကို တရားဝင် ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ရန်နှင့် နိုင်ငံရေးတွင်ပါဝင်နေမှုမှ နုတ်ထွက်ကြောင်းကြေညာရန်။</p> <p>၆။ စစ်အာဏာပြုအုပ်ချုပ်မှုများအား အဆုံးသတ်နိုင်ရေး အထောက်အပံ့ဖြစ်လာစေမည့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ မဏ္ဍိုင်ပြု နိုင်ငံတကာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို သဘောတူလက်ခံခြင်း၊ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ဘက်ပေါင်းစုံမှ အဓိကကျသည့် ကိုယ်စားပြုမှုများပါဝင်သည့် ညီညွတ်ရေးအစိုးရတရပ် ဖွဲ့စည်းပြီး အာဏာလွှဲပြောင်းကာ နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော် ကြာမြင့်ခဲ့သည့် ပြည်တွင်း နိုင်ငံရေးပဋိပက္ခများ၏ အရင်းအမြစ်ပြဿနာများနှင့် အကြောင်းတရားများကို ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရေးအတွက် သဘောတူရန်။</p>
---	---

၃။ သျှမ်းပြည် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS)

၂၀၂၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၁၅ ရက်က ထုတ်ပြန်သည့် ကြေညာချက်မှ ရယူဖော်ပြပါသည်။

<p>တပ်မတော်က အာဏာသိမ်း၍ အစိုးရ လွှတ်တော်တို့အား ဖျက်သိမ်းပြီးနောက် NCA စာချုပ် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း လုပ်ငန်းများနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တို့ကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် မဖြစ်နိုင်တော့သည့် အခြေအနေဆိုးသို့ ဆိုက်ရောက်စေခဲ့သည် ဟု ထုတ်ပြန်ချက်ထဲတွင် သဘောထားမှတ်ချက် ပြုထားပါသည်။</p>	<p>RCSS သည် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဦးဆောင်အဖွဲ့ (PPST) ၏ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သည့်နှင့်အညီ အနာဂတ် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များဆောင်ရွက်ရာတွင် PPST ချမှတ်ထားသော နိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက် ၇ ချက်အတိုင်း နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများဖြင့် ပူးပေါင်းလက်တွဲ လုပ်ဆောင်သွားမည်ဖြစ်သည်။ သျှမ်းပြည် စည်းလုံးညီညွတ်ရေးအတွက် အောက်ပါ လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်သွားမည်။</p> <p>၁။ သျှမ်းပြည် အင်အားစုများအားလုံး လက်ခံနိုင်သော သျှမ်းပြည်ဖက်ဒရယ်မူအား စုပေါင်းရေးဆွဲချမှတ်ပြီး အကောင်အထည်ဖော် ကျင့်သုံးနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ခြင်း။</p> <p>၂။ နိုင်ငံတကာရောက် အင်အားစုများအပါအဝင် သျှမ်းပြည် အင်အားစုများအားလုံးနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်း။</p> <p>၃။ ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်း။</p> <p>၄။ ညီနောင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဖြစ်ပွားနေသည့် စစ်ရေးပဋိပက္ခ ဖြေရှင်းရေးအတွက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်းနည်းလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်သွားခြင်း။</p>
--	---

မှတ်ချက် - နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များအောက်တွင် ဖော်ပြထားသော အသုံးအနှုန်းနှင့် စာအထားအသိုများသည် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၏ မူရင်းအဘော်အတိုင်း ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

■ အသစ်သော အင်အားစုများ၊ အသစ်သော အခြေအနေ

နှစ် ၇၀ ကျော် ရှည်ကြာခဲ့ပြီဖြစ်တဲ့ မြန်မာ့ပြည်တွင်းစစ်တွင် ၂၀၂၁ ခုနှစ် စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း နောက်ထပ် အင်အားစုအသစ်တွေ ထပ်ပေါ်ပေါက်လာပါတယ်။ အထူးသဖြင့် စစ်အာဏာရှင်ဆန့်ကျင်ရေး ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြပွဲတွေ အကြမ်းဖက်ဖြိုခွဲခံခဲ့ရပြီးနောက်ပိုင်း ဖြစ်တည်လာတဲ့ NUG အစိုးရနဲ့ ဒေသအများအပြားမှာ ရရာလက်နက်စွဲကိုင်ပြီး ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ ပြည်သူ့ ကာကွယ်ရေးတပ် (PDF) တွေ၊ ဒေသဆိုင်ရာ ခုခံရေးတပ် (LDF) တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ကောင်စီက အခုပေါ်ပေါက်လာတဲ့ အင်အားစုအသစ်တွေကို မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ထဲမှာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားပုံ မရှိပါဘူး။

အဲဒါအပြင် NUG၊ CPRH နဲ့ PDF အဖွဲ့အစည်းတွေကို စစ်ကောင်စီက ‘အကြမ်းဖက် အဖွဲ့အစည်း’ အဖြစ် သတ်မှတ်ကြေညာခဲ့တာကြောင့် ဒါဟာ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် ပြင်ပက အဖွဲ့အစည်းတွေ ဖြစ်လာပါတယ်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာ ၇ ရက်မှာ တနိုင်ငံလုံး လှည်းနေလှေအောင်း မြင်းဖောင်းမကျန် အံ့ကြွဆန့်ကျင်ကြဖို့ NUG က ခုခံစစ်ပွဲကြေညာတဲ့အခါ မြန်မာနိုင်ငံရေး ပဋိပက္ခဟာ တင်းမာမှုတွေ ပိုလို့မြင့်မားလာပါတယ်။

ဒီလို ပြည်တွင်းပဋိပက္ခဝန်းကျင်က အင်အားစုအသစ်တွေကို လျစ်လျူရှုထားဖို့ ခက်ခဲနိုင်ပါတယ်။ အချို့သောနေရာတွေမှာ PDF တွေဟာ တဖြည်းဖြည်းနဲ့ တိုက်ခိုက်နိုင်စွမ်း မြင့်မားလာမှုကြောင့် ပြင်းပြင်းထန်ထန် ထိခိုက်တာ ဒါမှ မဟုတ် ကြီးမားတဲ့ ဖျက်စီးနိုင်စွမ်းကို လုပ်နိုင်တဲ့စွမ်းရည် (lethality) မြင့်မားလာတာ တွေ့ရပါတယ်။ အရင်က သေနတ်သံမကြားဖူးတဲ့ ဒေသအများအပြားမှာ တိုက်ပွဲတွေဖြစ်လာတာ၊ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည် (IDPs) အရေအတွက် အလျင်အမြန် မြင့်မားလာနေတဲ့ အခြေအနေတွေကို မြင်တွေ့နေရပါတယ်။ ပဋိပက္ခမြေပုံသစ် (conflict map) ဟာ အသစ်တဖန် ပြန်လည်ရေးဆွဲနေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ နိုင်ငံရေးနဲ့ နိုင်ငံတကာ သံတမန်ရေးဝန်းကျင် အခြေအနေဟာ ပုံမှန်အနေအထားမှာ ရှိမနေပါဘူး။ ကမ္ဘာ့ကူးစက်ကပ်ဘေး COVID-19 Global Pandemic ကြောင့် အကျပ်အတည်း မြင့်မားနေသလို၊ နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေးဆုတ်ယုတ်ကျဆင်းနေမှုနဲ့လည်းရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံအရေးနဲ့ပတ်သက်လာရင် ၂၀၁၇ ခုနှစ် ရိုဟင်ဂျာတွေ အပေါ်အကြီးအကျယ် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု မှတ်တမ်းတွေကြောင့် နိုင်ငံတကာ သံတမန်ရေးအာရုံစိုက်မှု မြင့်မားနေတဲ့အချိန် ဖြစ်ပါတယ်။ ရိုဟင်ဂျာ အရေးကြောင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုခုံရုံး (ICC)၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံး (ICJ) အပါအဝင် နိုင်ငံတကာမှာ မြန်မာကိစ္စဟာ နိုင်ငံတကာအရေး ဖြစ်နေခဲ့ရပါတယ်။

■ PDF များ၏ တိုက်ပွဲဆင်မှု

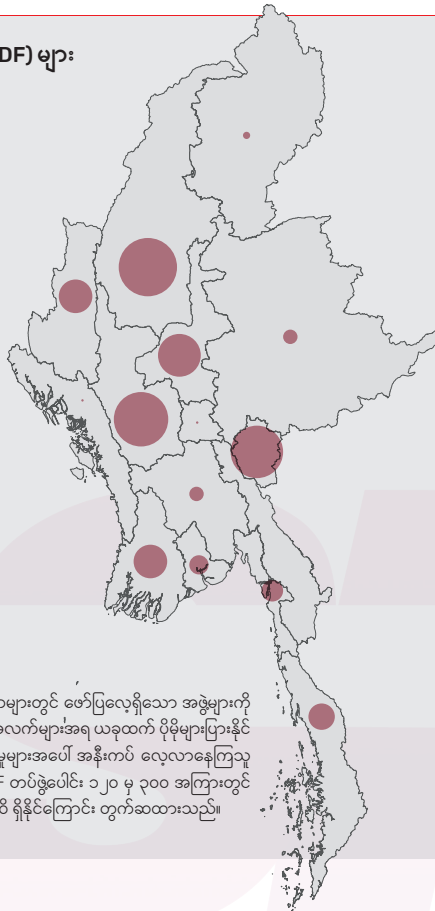
စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁ မှ အောက်တိုဘာ ၁၅ ရက်အထိ မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့တွင် ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ (PDF) များ၏ တိုက်ပွဲဆင်မှု ၁၆၉ ကြိမ်ထက်မနည်း ရှိခဲ့ပါသည်။ NUG က ခုခံတွန်းလှန်စစ် ကြေညာခဲ့သည့် စက်တင်ဘာတွင် အများဆုံးဖြစ်ခဲ့ပြီး ၅၆ ကြိမ်ထက်မနည်း ရှိခဲ့ပါသည်။

ရည်ညွှန်း - ယခုအချက်အလက်များမှာ မီဒီယာများနှင့် လွတ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဖော်ပြချက်များကို အခြေပြု၍ ISP-Myanmar က မှတ်တမ်း ပြုစုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

■ ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ (PDF) များ

ဒေသအလိုက် ဖြန့်ကျက်ထားမှု

စစ်ကိုင်းတိုင်း	-	၃၀
မကွေးတိုင်း	-	၂၈
ကယားပြည်နယ်	-	၂၇
မန္တလေးတိုင်း	-	၂၂
ချင်းပြည်နယ်	-	၁၄
ဧရာဝတီတိုင်း	-	၁၄
တနင်္သာရီတိုင်း	-	၁၁
မွန်ပြည်နယ်	-	၉
ရန်ကင်းတိုင်း	-	၈
ရှမ်းပြည်နယ်	-	၆
ပဲခူးတိုင်း	-	၆
ကချင်ပြည်နယ်	-	၃
ကရင်ပြည်နယ်	-	၁
ရခိုင်ပြည်နယ်	-	၁
နေပြည်တော်	-	၁
အခြား	-	၁၂
စုစုပေါင်း	-	၁၉၃

အခြားအဖွဲ့များ

- ၁ All Burma Independence Army - ABIA
- ၂ Area- 21 Revolution Network
- ၃ Bamar People's Liberation Army- BPLA
- ၄ Burmese Mainland Resistance Alliance Force
- ၅ Eagle Brigade
- ၆ PDF- TC
- ၇ People's Revolutionary Association (PRA)
- ၈ Special Attacking Force (Upper Burma) - SAF
- ၉ Spring Revolution Alliances - SRA
- ၁၀ Spring Revolution Brothers Network
- ၁၁ Student Armed Force- ကျောင်းသားလက်ရုံးတပ်တော်
- ၁၂ အာဏာရှင်တော်လှန်ရေး ပြည်သူ့တပ်မတော် (DRPA)

ဖော်ပြပါအရေအတွက်သည် သတင်းမီဒီယာများတွင် ဖော်ပြလေ့ရှိသော အဖွဲ့များကို စုစည်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ မြေပြင်အချက်အလက်များအရ ယခုထက် ပိုမိုများပြားနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံပဋိပက္ခနှင့် တိုက်ခိုက်မှုများအပေါ် အနီးကပ် လေ့လာနေကြသူများ၏ ခန့်မှန်းချက်အရ နိုင်ငံအနှံ့တွင် PDF တပ်ဖွဲ့ပေါင်း ၁၂၀ မှ ၃၀၀ အကြားတွင် ရှိနိုင်ပြီး အင်အား ၂၀,၀၀၀ မှ ၃၀,၀၀၀ အထိ ရှိနိုင်ကြောင်း တွက်ဆထားသည်။

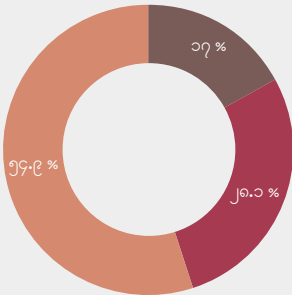
ရည်ညွှန်း - ယခုအချက်အလက်များမှာ မီဒီယာများနှင့် လွတ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဖော်ပြချက်များကို အခြေပြု၍ ISP-Myanmar က မှတ်တမ်း ပြုစုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်မှာ ပြည်တွင်းအင်အားစုများရဲ့ သဘောထားနဲ့ ဆောင်ရွက်ချက်တွေသာမက အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများရဲ့ ပထဝီနိုင်ငံရေး အကျိုးစီးပွားများကလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရတဲ့အချက် ဖြစ်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် အခုကာလလို အင်အားစုအသစ်တွေ ပေါ်ထွန်းနေတဲ့ကာလ၊ တိုင်းပြည်တခုလုံးနဲ့ ချီတဲ့ နိုင်ငံရေးဦးတည်ရာလမ်းကြောင်း ပုံမပေါ်လွင်သေးတဲ့ ကာလမှာ ‘အညှီရှိ၊ ယင်အုံ’ ဆိုသလို ပထဝီနိုင်ငံရေးပယောဂတွေက ပိုပြင်းထန်တတ်ပါတယ်။

■ မူဝါဒရေးရာ ရိုက်ခတ်သက်ရောက်မှုများ

နိုင်ငံတကာမိသားစုကတော့ ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရေးကိုသာ ဝိုင်းဝန်းတောင်းဆိုနေပါတယ်။ ဒီလိုအခြေအနေမှာ ဘက်အသီးသီးပါဝင်တဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဘယ်လိုပြန်စနိုင်းမလဲဆိုတာ အရေးကြီးပါတယ်။ ကုလသမဂ္ဂလို အဖွဲ့အစည်းကြီးက အဓိက ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် လေးရပ် သတ်မှတ်ထားတဲ့

■ နေရပ်စွန့်ခွာ ဒုက္ခသည်များ

- စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက် တိုးလာသော စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များ
- ယခင်ရှိထားသော စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များ
- ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့်ထိုင်းနယ်စပ်ရှိ ပြည်ပဒုက္ခသည်များ

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဇန်နဝါရီမှ ၂၀၂၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာအထိ မြန်မာပြည်တွင်း၌ နေရပ်စွန့်ခွာ စစ်ပြေးဒုက္ခသည် ၇၉၈,၀၀၀ ဦးထက်မနည်း ရှိပါသည်။ ထိုပမာဏအနက် ၃၀၀,၀၀၀ ကျော်မှာ စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက် တိုးလာသည့် အရေအတွက်ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် ထိုင်းနယ်စပ်ရှိ ဒုက္ခသည်စခန်းများတွင်လည်း ဒုက္ခသည် ၉၇၂,၀၀၀ ဦးကျော် ရှိနေပါသည်။

ရည်ညွှန်း - ယခုအချက်အလက်များမှာ မီဒီယာများနှင့် လွတ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဖော်ပြချက်များကို အခြေပြု၍ ISP-Myanmar က မှတ်တမ်း ပြုစုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

နေရာမှာ ပဋိပက္ခတွေ့မဖြစ်ပွားမီ ကြိုတင်ကာကွယ်မှုဆိုင်ရာ သံတမန်ရေး (preventive diplomacy)၊ ငြိမ်းချမ်းရေး ရစေရေး (peacemaking)၊ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားရေး (peace-keeping) နဲ့ ပဋိပက္ခလွန် လူ့အဖွဲ့အစည်းအနေနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရေး (post-conflict peace building) စသဖြင့် ခွဲခြားထားပါတယ်။ ဒီရှုထောင့်ကကြည့်ရင်ပဲ မြန်မာနိုင်ငံမှာ လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့် အတော်များများ ပြန်လည်ဖြတ်သန်းကြရပါဦးမယ်။ လက်ငင်းမှာတော့ နိုင်ငံတကာက တောင်းဆိုနေသလို တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေး (dialogue) စားပွဲပိုင်းဆီကို ပြန်ရောက်ဖို့ဝေးလို့ တွေ့ဆုံစကားပြောဖို့အကြောင်း စကားပြောကြ (talks before the talk) ဖို့တောင် မလွယ်ကူသေးပါဘူး။

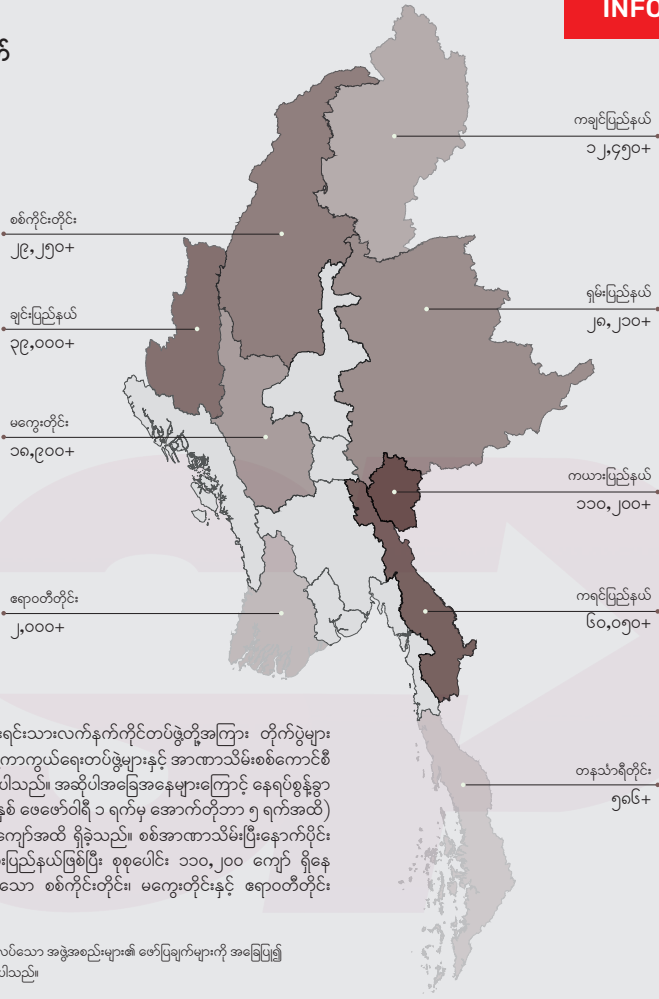
မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ပြည်တွင်းစစ်ပဋိပက္ခ မြင့်မားလာမှု အကျိုးဆက်က ဒေသတွင်း အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတွေဆီ ကူးစက်ဖွယ် စိုးရိမ်မှု ဖြစ်နေကြပါတယ်။ ပဋိပက္ခရဲ့ ဆိုးကျိုးအဖြစ် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များရဲ့ လူသားချင်းစာနာမှု အရေးပေါ်အခြေအနေကို ဒေသတွင်းနိုင်ငံတွေ လျစ်လျူရှုထားလို့ မရနိုင်အောင် ဖြစ်လာရပါတယ်။ ဒုက္ခသည်နဲ့ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမား ပြဿနာတွေနဲ့အတူ လူခိုးဝင်မှု၊ လူကုန်ကူးမှုပြဿနာကို အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတွေကစိုးရိမ်နေကြပါတယ်။ လက်နက်မှောင်ခိုဈေးကွက် တဖန် ပြန်လည်ထွန်းသစ်လာမှုကလည်း ဒေသတွင်း လုံခြုံရေးအတွက် စိုးရိမ်ဖွယ်ဖြစ်လာပြီး တပြိုင်နက်တည်းမှာ ပြည်တွင်းပဋိပက္ခကို အခွင့်ကောင်းယူပြီး မူးယစ်ဆေးဝါးကုန်သွယ်မှု မြင့်မားလာနိုင်တဲ့ ပြဿနာလည်း ရှိနေပါတယ်။

မည်သို့သော ဆင်ခြေအကြောင်းပြချက်ဖြစ်ပါစေ၊ ဒေသတွင်း နိုင်ငံတွေ အဖို့နိုင်ငံတခုအတွင်းမှာ လက်နက်ကိုင်အင်အားစုများ ပြန့်ကျဲပေါ်ထွန်းလာတာ၊ နည်းပေါင်းစုံနဲ့ အကြမ်းဖက်မှုတွေ ပေါ်လာနေတာက ရှုစိမ့်နိုင်ဖွယ် အခြေအနေတရပ် မဟုတ်ပါဘူး။ အထူးသဖြင့် ‘အကြမ်းဖက်မှု’ဆိုတာကို အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုရာမှာ ကျင့်ဝတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ခံစားမှုပိုင်းဆိုင်ရာတွေအပေါ် လေးလေးနက်နက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားချက်တွေ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒထုတ်ဖော်မှုတွေအပေါ် စစ်ကောင်စီက အကြမ်းဖက်ချေမှုန်းမှု လုပ်ခဲ့တာကို တန်ပြန်သောအားဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှုတွေ၊ (စစ်မျက်နှာစာနဲ့ စစ်ဖက်ဆိုင်ရာပစ်မှတ်မဟုတ်တဲ့ နေရာတွေမှာ) လက်လုပ်မိုင်းနဲ့ဖုံးခွဲမှု စသဖြင့် တိုက်ခိုက်မှုတွေကို အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနဲ့ နိုင်ငံတကာ သံတမန်ဆက်ဆံရေးနယ်ပယ်မှာ အချိန်ယူ နားလည်စဉ်းစားပေးနိုင်ဖို့ဆိုတဲ့အချက်က ရှုပ်ထွေးပေလီလှပါတယ်။

တချိန်တည်းမှာပဲ မြန်မာ့အရေး လူသားချင်းစာနာမှု အရေးပေါ် အခြေအနေအတွက် သတိပေးခေါင်းလောင်းသံက ပိုမြည်နေပါပြီ။ ထင်ရှားတဲ့

INFOGUIDE

ဒေသအလိုက်တိုးလာသည့် စစ်ပြေးဒုက္ခသည်အရေအတွက်

စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက် စစ်ကောင်စီနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့တို့အကြား တိုက်ပွဲများ ပြင်းထန်လာသည့်အပြင် ဒေသအသီးသီးမှ ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များနှင့် အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီ တို့အကြား အပြန်အလှန်ပစ်ခတ်မှုများလည်း ရှိလာပါသည်။ အဆိုပါအခြေအနေများကြောင့် နေရပ်စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးရသူ ဒုက္ခသည်များတိုးလာပြီး (၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်မှ အောက်တိုဘာ ၅ ရက်အထိ) ရှစ်လတာကာလအတွင်း စုစုပေါင်း ၃၀၀,၅၅၆ ဦးကျော်အထိ ရှိခဲ့သည်။ စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များအရေအတွက်မှာ ကယားပြည်နယ်ဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်း ၁၁၀,၂၀၀ ကျော် ရှိနေ သည်။ ထို့အတူ ယခင်က စစ်ပြေးဒုက္ခသည်မရှိခဲ့သော စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ မကွေးတိုင်းနှင့် ဧရာဝတီတိုင်း တို့တွင်လည်း စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များရှိလာသည်။

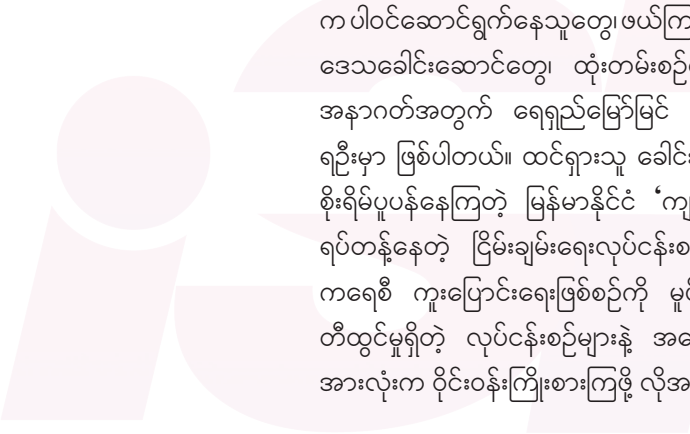
ရည်ညွှန်း - ယခုအချက်အလက်များမှာ မီဒီယာများနှင့် လွတ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဖော်ပြချက်များကို အခြေပြု၍ ISP-Myanmar က မှတ်တမ်း ပြုစုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

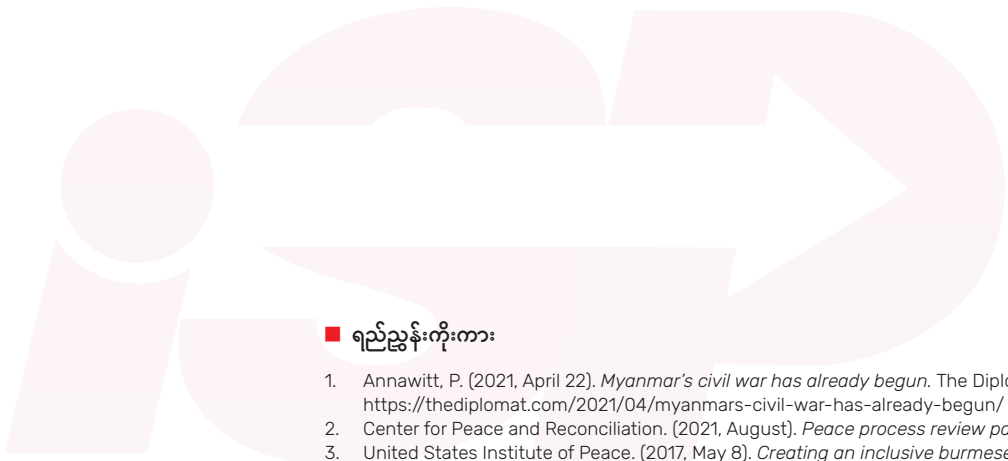
ခေါင်းဆောင်များနဲ့ လေ့လာသုံးသပ်သူတွေ၊ သံတမန်တွေက မြန်မာနိုင်ငံဟာ ကျရှုံးနိုင်ငံ (failed state) ဖြစ်သွားဖို့ အလားအလာအပေါ် စိုးရိမ်ချက်တွေကို အတိအလင်း ပြောဆိုနေကြပါတယ်။ တဖက်မှာ စစ်ကောင်စီက နိုင်ငံခြားအစိုးရ တွေနဲ့ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းတွေကိုပါ ကန့်သတ်မှုတွေ ရှိနေခဲ့ပါတယ်။ နိုင်ငံ တွင်း အစိုးရမဟုတ်တဲ့အဖွဲ့အစည်း (INGO/NGO) တွေရဲ့ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက် နိုင်စွမ်းကလည်း သိသိသာသာ ကန့်သတ်ခံနေရပါတယ်။

အတိုက်အခံလှုပ်ရှားမှုအတွင်း စုစည်းမှုနဲ့ ခေါင်းဆောင်မှုပြဿနာကလည်း လက်တွေ့အဖြစ် ရှိနေပါတယ်။ အသစ်သော ဆန့်ကျင်ရေး အင်အားစုတွေနဲ့ ရှိရင်းစွဲ EAO တွေအကြားမှာ ညီညွတ်မှုတည်ဆောက်ရေးက ရှစ်လကျော် ကြာ

သည့်တိုင် ခက်ခဲနေဆဲဖြစ်ပါတယ်။ တပြိုင်နက်တည်းမှာ ခေါင်းဆောင်မှု၊ မဟာ ဗျူဟာ၊ မဟာမိတ်တည်ဆောက်မှု၊ မူဝါဒဆိုင်ရာ ပြဿနာတွေလည်း အပြင်ပန်း အရတောင် မြင်သာလာပါတယ်။ မညီညွတ်သေးသော၊ စုစည်းမှုအားနည်းသေး သော ခေါင်းဆောင်မှုကနေ ရည်မျှော်ရာပန်းတိုင် အရောက်သွားဖို့ ကိစ္စတွေ အတွက် ခက်ခဲနိုင်ပါသေးတယ်။

တပြိုင်နက်တည်းမှာ အကျယ်အပြန့်သော ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး (broader democratization) နဲ့ လူမှုအသိုက်အဝန်းအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေး (community peace) ကိစ္စတွေကိုပါ ဖွံ့ဖြိုးအားကောင်းလာစေရေးအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားဖို့ လိုအပ်နေပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခ အသွင်ပြောင်း တိုးတက်မှု (conflict transformation) ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ဝိုင်းဝန်းကြိုးပမ်း ကြဖို့လိုအပ်နေပါတယ်။ ဒီလိုလုပ်ငန်းစဉ်တွေထဲမှာ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း ကပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသူတွေ၊ ဖယ်ကြဉ်ခံထားရတဲ့ အုပ်စုတွေ၊ အမျိုးသမီးတွေ၊ ဒေသခေါင်းဆောင်တွေ၊ ထုံးတမ်းစဉ်လာ ခေါင်းဆောင်တွေအနေနဲ့ နိုင်ငံရဲ့ အနာဂတ်အတွက် ရေရှည်မြော်မြင် ကြိုးပမ်းမှုကို အားထည့်ဆောင်ရွက်ကြ ရဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ထင်ရှားသူ ခေါင်းဆောင်များနဲ့ နိုင်ငံတကာ မိသားစုတွေ စိုးရိမ်ပူပန်နေကြတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ ‘ကျွန်းနိုင်ငံတခု ဖြစ်မသွားစေရေး’အတွက် ရပ်တန့်နေတဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်နဲ့ အာဏာရှင်စနစ် ချုပ်ငြိမ်းဖို့ ဒီမို ကရေစီ ကူးပြောင်းရေးဖြစ်စဉ်ကို မူပိုင်ဆိုင်ရာ ပရိယာယ်ကြွယ်မှု၊ ဖန်တီး တီထွင်မှုရှိတဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်များနဲ့ အဟောင်း၊ အသစ် အဓိကအင်အားစုများ အားလုံးက ဝိုင်းဝန်းကြိုးစားကြဖို့ လိုအပ်မယ်လို့ သုံးသပ်ရပါတယ်။ ■

■ ရည်ညွှန်းကိုးကား

1. Annawitt, P. (2021, April 22). *Myanmar's civil war has already begun*. The Diplomat. <https://thediplomat.com/2021/04/myanmars-civil-war-has-already-begun/>
2. Center for Peace and Reconciliation. (2021, August). *Peace process review paper*.
3. United States Institute of Peace. (2017, May 8). *Creating an inclusive burmese peace process*. <https://www.usip.org/publications/2017/05/creating-inclusive-burmese-peace-process>
4. Lintner, B. (2020, October 2). *Why Burma's peace efforts have failed to end its internal wars*. United States Institute of Peace. <https://www.usip.org/publications/2020/10/why-burmas-peace-efforts-have-failed-end-its-internal-wars>
5. Pauli, T. C. (2020, October 1). *Myanmar peace at a crossroads in 2020*. The Asia Foundation. <https://asiafoundation.org/2020/09/30/myanmar-peace-at-a-crossroads-in-2020/>
6. Mathieson, D. S. (2021, August 31). *The necrometrics of Myanmar's spreading war*. Asia Times. <https://asiatimes.com/2021/08/the-necrometrics-of-myanmars-spreading-war/>
7. Thant Myint-U. (2021 a, June 24). *Myanmar's Coming Revolution: What Will Emerge From Collapse?* Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/articles/burma-myanmar/2021-06-11/myanmars-coming-revolution>
8. Robinson, G., & Wallace, R. (2021, September 14). *Myanmar, a violent tale of two governments*. Nikkei Asia. <https://asia.nikkei.com/Spotlight/The-Big-Story/Myanmar-a-violent-tale-of-two-governments>
9. Selth, A. (2021, June 16). *Myanmar, terrorism and the demands of international politics*. The Interpreter. <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/myanmar-terrorism-and-demands-international-politics>
10. The Economist. (2021, June 25). *Myanmar's civil war is becoming bloodier and more brutal*. <https://www.economist.com/asia/2021/06/24/myanmars-civil-war-is-becoming-bloodier-and-more-brutal>